

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ivre Ac Potestate Romanorum Pontificum,
Imperatorum, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

De Ecclesiastica diuina potestate, & de vnitae sanctae matris Romanae
ecclesiae, & de vnitae, & plenissima potestate sacri summi Romani
Pontificis. cap. i.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

1
THESAURVS
CHRISTIANAE RELI-
GIONIS, ET SPECVLVM SA-
CRORVM, SVMMORVM ROMANORVM

Pontificum, Imperatorum, ac Regum, & sanctissimorum
Episcoporum, ac iustificationis nostrae, editum per Al-
phonsum Alvarez Guerrero Iuris vtriusque Doctorem,
Consiliarium Regium, ac Praesidem Regiae camerae Sum-
mariae in regno Neapolis: in quo, velut in quadrato
lapide, sanctae fidei structura confurgit, &
cuiuslibet vitae communis, atque
actionis norma con-
sistit.

DE ECCLESIASTICA DIVINA

*potestate, & de unitate sanctae matris Romanae Ec-
clesiae: & de unitate, & plenissima potesta-
te sacri summi Romani Pontificis*

Cap. I.

SVMMARIVM.

- 1 Ecclesia Romana ceteris ecclesiis praelata est, & caput est, &
mater omnium ecclesiarum. & num. 39.
- 2 Soli Pontifici datur canones interpretari.
- 3 Petro datum ceteris Apostolis praesse. Idem dicitur num. 14.
- 4 Typus ecclesiae in Petro. & num. 56.
- 5 Ordo sacerdotalis à Petro initium sumpsit. & num. 47.
- 6 Solus Petrus in ecclesia Dei plenitudinem potestatis habet. &
num. 57.
- 7 Plenitudo potestatis in Pontifice in quo ostenditur? & num. 62.
- 8 Papa iudex totius ecclesiae.
- 9 In sede Petri totius ecclesiae principatus positus est.
- 10 Episcopi in partem sollicitudinis assumuntur.

A

31 Petre

- 11 Petro grex dominicus commissus est.
- 12 A Papa iurisdictionis potestas in omnes Prælatos ecclesie transmittitur.
- 13 Solus Petrus à Christo immediate potestatem iurisdictionis accepit.
- 15 Militans ecclesia à triumphante derivatur.
- 16 Unus summus Pontifex in ecclesia Dei esse debet.
- 17 Papa, nisi sit hereticus, non habet in terris superiorem.
- 18 Ecclesia usque ad finem seculi duratura.
- 19 Papa solus omnimodam exercet iurisdictionem, alij non sine eius dispositione.
- 20 Alij Apostoli coadiutores fuerunt, & cooperantes Petro.
- 21 Episcopi sub Papa iurisdictionem habent: & inde Episcoporum initium.
- 22 Episcopi sanctissimi legati Christi dicuntur, & perfectiores fratribus religiosi sunt. & num. 38.
- 23 Petri successores per electionem magis, quam per carni successionem ad pontificatum assumi debent.
- 24 Qui in Episcopum sic eligendus.
- 25 Christiani populi sanitas ex voluntate capitis, & rectoris pendet.
- 26 Papæ electio à quibus primitus fiebat, vel hodie fit.
- 27 Ecclesia, quæ mater dicitur, vera est: nec extra ecclesiam salus est.
- 28 Concilium ex communi intentione dictum.
- 29 Ecclesia quare dicitur Apostolica.
- 30 Apostoli genuerunt ecclesiam.
- 31 Claves Petro datæ post resurrectionem.
- 32 Petro tanquam capiti potestas clauium data, alijs Apostolis tanquam membris. & num. 37.
- 33 Sacerdoti potestas in absoluendo quanta est.
- 34 Ecclesia Dei cur nauicula Petri dicitur.
- 35 Petro specialiter à Christo commissæ est ecclesia.
- 36 Dei, & Papæ idem est confessorium.
- 40 Ecclesia Lateranensis inter alias omnes obtinet principatum.
- 41 Romana vrbs altera Hierusalem.
- 42 Papa non potest aliò Romanam Ecclesiam transferre.

- 43 Petrus solus immediate à Christo ordinatus Episcopus & natus me. 46.
 44 Episcopus non nisi à tribus alijs Episcopis ordinatur.
 45 Moyses simplex sacerdos fuit.
 48 Abel primus sacerdos in lege nature. & num. 52.
 49 Declaratio horum verborum, Tu es Petrus, & super hanc petram, &c.
 50 Christus solus dicitur fundamentum ecclesie primarium, Petrus vero secundarium.
 51 Sacerdotium fuit in lege nature, sed imperfectum: item & in lege scripturæ.
 53 Melchisedech prior obtulit sacrificium.
 54 Sacerdotium perfectum in lege Evangelica ministerio Christi datum.
 55 Triplex sacerdotium noue legis.
 58 Apostoli inter se dupliciter comparantur.
 59 Differentia quinque inter potestatem Petri, & aliorum Apostolorum.
 60 Christus caput ecclesie: Petrus item caput, sed vs vicarius Christi.
 61 Claves ecclesie datas, quomodo intelligatur.
 63 Ecclesie nomen circa diuersa ministeria diuersas respicit personas.

Acrosancta Romana, & Apostolica ecclesia non ab Apostolis, sed ab ipso Domino Salvatore nostro primatum obtinuit, sicut beato Petro Apostolo dixit: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, vt in c. sacrosancta. xxij. dist. & Matth. xvj. & in c. loquitur. xxiiij. quæstio. j.

Itaque sancta Romana ecclesia catholica, & Apostolica prælata est cæteris ecclesijs, & non constitutionibus synodalibus, sed Evangelica voce Domini nostri primatum obtinuit, dicente Domino, vt dixi: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. c. quamuis. xxj. dist. c. ideo. xxv. quæst. j. c. rogatus. xxiiij. quæst. j. Vbi li-

tera dicit: Rogamus vos fratres dilectissimi, ut non aliud doceatis, neque sentiat, quam quod à B. Apostolo Petro, & alijs Apostolis, & patribus accepistis. Ipse enim est caput totius ecclesie: & sedes Petri primitus Antiochie fuit, postea iubente Domino Romam translata est: ad quam cuncta maiora negotia, diuina disponente gratia, iussa sunt referri, ut ab ea regulariter disponantur, à qua sumplerunt principia. Itaque solus Petrus inter Apostolos primatum gerebat, ut in c. Paulus. ij. quæst. vij. & in c. in nouo testamento. xxj. dist. quia Episcopatus vnus est, & vnum caput, ut in d. c. loquitur. xxiiij. quæst. j. facit tex. in c. non decet. xij. dist. ubi legitur: Nulli verò dubium est, quod Apostolica Romana ecclesia mater, & caput sit omnium ecclesiarum, à cuius regulis nullatenus vos conuenit deuiare. facit tex. in c. nolite errare. xj. dist. ubi habetur: Non licet à consuetudine Romanæ ecclesie membris dissentire, ubi Dominus posuit principatum. Et quoties ratio fidei ventilatur, ad Romanam referatur ecclesiam, ut in c. quoties. 2 xxiiij. quæst. j. Papa ꝑ nanque solus canones valet interpretari, quia ius condendi eos habet. c. j. xxv. quæst. j. cum similibus. facit tex. in c. præceptis. xij. dist. ubi dicitur: Præceptis Apostolicis non dura superbia resistatur, sed per obedientiam, quæ à sancta Romana ecclesia, & Apostolica autoritate iussa sunt, salutiferè impleantur, si eiusdem sanctæ ecclesie, quæ est caput vestrum, communionem habere desideratis: cum nulli dubium sit, quod non solum Pontificalis accusatio, sed omnis sanctæ spei Romanæ ecclesie, & religionis relatio ad sedem Apostolicam, quasi ad caput omnium ecclesiarum, debuit referri, & inde normam assumere, unde assumpsit exordium, ne caput institutionis videatur omitti, ut in c. qui se scit. ij. quæst. vij. Prima ergo sedes in cœlesti beneficio est Romana ecclesia, quam beatissimi Petrus, & Paulus suo martyrio consecrauerunt. Et inter Apostolos fuit discretio potestatis: Nam licet omnes essent Apostoli: Petro ꝑ tamen à Deo concessum est, ut reliquis omnibus præesset Apostolis, ut cephas. i. caput, & principium teneret Apostolatus. Eademque forma successoribus, & reliquis Episcopis tenenda tradita est. Itaque Apo-

Apostolicæ sedis autoritate omnes ecclesiæ Domino dis-
ponente reguntur, vt in d. c. sacrosancta. xxij. dist. & in d. c.
qui se fecit. ij. q. vij. Sed inter ipsos Apostolos non fuit par
institutio, sed vnus. s. Petrus (vt dixi) præfuit omnibus a-
lijs; & facit tex. singularis in c. in illis. lxxx. dist. Itaq; Apo-
stoli non fuerunt pares Petro in administratione, sed in ordi-
ne, & consecratione: vt per Docto. in d. c. loquitur, & in
d. c. in nouo testamēto. & ibi dicit Archidiaconus doctissimus
Canonistarum, quod Dominus ante resurrectionem ele-
git Petrum in principem, sed confirmationem distulit post
resurrectionem: sed Petrus ratione administrationis fuit
maior. Hac ille. Et in c. v. Lucæ legitur, Christum dixisse
Petro: Noli timere, ex hoc iam homines eris capiens. Ita-
que † Typus ecclesiæ in Petro. Et aduertite, quia soli Pe-
tro dixit Christus: Duc in altum. Et cum hoc fecisset,
conduxerunt multitudinem piscium copiosam. Quod cum
videret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens: Exi
à me Domine, quia homo peccator sum: Stupor enim cir-
eundederat eum, & omnes, qui cum illo erant in captura
piscium, quos cœperant: similiter autem Iacobum, & Io-
annem, qui erant socij Simonis, & Andream, qui in ea na-
uierat, secundum narrationem Matth. & Marci. Et ait ad
Simonem: Noli timere, ex hoc iam homines capiens eris.
Et attendite, quia solus Petrus procidit ad genua Iesu, di-
cens: Exi à me Domine, quia homo peccator sum. Et ideo
soli Petro fuit dictum: Noli timere, ex hoc iam homines ca-
piens eris. i. caput eris. Sed † post Christum Dñm à Petro
sacerdotalis cœpit ordo, quia ipsi primo pōtificatus eccle-
siæ Christi datus est. Hic ergo ligandi, & soluendi potestatem
primus accepit à Domino, primusq; ad fidem populum
sue prædicationis virtute adduxit, verboq; instituit, vt
in d. c. in nouo testamento. xxj. distinct. & in persona Pe-
tri ligandi, & soluendi ecclesia potestatem accepit, & ec-
clesiam sanctam significauit, vt in c. quodcunque. xxiiij.
quæst. j. Itaque † solus Petrus in ecclesia Dei habet ple-
nitudinem potestatis. Et Dominus Petro iubet hamo pi-
scari, vt est tex. in c. est aliud. xxiiij. quæst. j. & Chrysost. su-
per illud Matth. xvj. Tibi dabo clauēs regni cælorum, &c.

dicit: Sicut filius à patre veniens ad salutem omniū mittitur cum potestate omni super omnes, quod nulli hominū credimus esse concessum. Hoc idē dicit tex. in c. multum, iij. q. vj. & tex. in c. decreto; & in d. c. qui se scit. ij. q. vj. Vnde Ioan. x. dicitur: Erit vnum ouile, & vnus pastor: & loquitur de ecclesia. Et in c. Basilicas, de consecr. dist. j. & in c. nolite errare. xj. distin. habetur, quod in Apostolica sede dominus totius ecclesiæ posuit principatū: & August. in epist. ad Glorium dicit, quod in Romana ecclesia semper Apostolica cathedræ viguit principatus. Et vide de hoc Inno. & docto. in c. cū ex eo, de poeni. & remis. Vbi dicūt, minores prelati habēt potestātē à Papa, & ipse à solo Deo.

7 Et est notandum, quod plenitudo potestatis in Romana pontifice ostēditur in potestate clauū in foro cōscientiæ. Vnde gl. super illud Matth. xvj. Tibi dabo clauēs regni cēlorum; & quodcūq; ligaueris super terram, &c. dicit: Quia Christū Petrus maiori deuotione cōfessus est, merito præ ceteris ipse collatis clauibus donatus est. Sequitur gl. quodcūq; ligaueris super terrā. i. quodcūq; indignū remissione iudicaueris, dum viuīt, indignū apud Deum iudicabitur: & quodcūq; solueris. i. quemcūq; soluendum iudicaueris, dum viuīt, remissionem peccatorū consequetur à Deo. Et plenitudo potestatis ostēditur in clauibus iudiciariæ potestatis in foro exteriori: est enim quod iudex totius ecclesiæ, vt est tex. in c. Episcopo, & in c. cuncta per mundū. ix. q. iij. & testatur Inno. in c. soluīte, de mai. & obe. Et in c. nouit. de iud. dicitur: Nullus, qui sit sanæ mentis, ignorat, quoniā ad officium nostrū spectat de quocūque mortali criminē corripere quemlibet Christianū. facit tex. in c. & plantare. de priui. & dicitur in d. c. nolite errare. xj. dist. In sede Petri quod Dominus totius ecclesiæ principatum posuit. facit text. in c. quamuis. xxj. dist. Propter quod Inno. in c. vt priuilegia, de priuilegiis dicit: Romana ecclesia à domino super oēs alias ecclesias ordinariæ potestatis obtinet principatū, vtpote mater vniuersorū fidelīū, & magistra: de cuius potestate disputare sacrilegiū est. Plenitudo potestatis Rom. pontificis ostēditur in dispensatione thesauri ecclesiæ; quoniam ipse solus, vtpote Christi principas

cipalis vicarius, & dispensator, dat plenariam indulgentiam
 omni homini fidei in vniuerso mundo. Vnde S. Thomas
 in iij. dist. xx. dicit: Papa habet plenitudinem potestatis,
 qualem Rex in regno. De indulgentia plenaria dicemus
 postea in isto tractatu. Sed Episcopi ꝑ assumuntur in partem
 sollicitudinis, quasi iudices in singulis ciuitatibus ꝑpo-
 siti: & ideo Papa potest concedere indulgentias, prout vult,
 causa tamen existente legitima; sed in Episcopis est taxa-
 ta indulgentiarum concessio secundum ordinem Papæ: &
 adduco illud Ioan. j. Tu vocaberis Cephaz; quod secun-
 dum Isidorum interpretatur caput. Et vide Docto. in c. ꝑ-
 proposuit, de concess. ꝑræb. & facit tex. in c. Petrus. ij. q. vij. &
 facit tex. in c. ita dominus, xix. dist. & ecclesia vniuersaliter
 decantat: Tu es pastor ouium, princeps Apostolorum, ti-
 bi tradidit Deus clauis regni cælorum: & Petro ꝑ totus
 grex dominicus commissus est, Christo dicente Petro, Io-
 an. vlt. Pasce agnos meos, pasce agnos meos; & tertio dicit
 ei, pasce oues meas: inter has, & illos non distinguens. Et
 Apostoli ipsi nequaquam extra gregem dominicum cen-
 sendi sunt, sed intra computandi. Ex quibus manifestè con-
 funditur error, & stultitia dicentium: Papam non habe-
 re aliquam plenitudinem potestatis. Et ideo notabimus,
 ꝑ quod tota iurisdictionis potestas omnium ꝑrælatorum ec-
 clesiæ de lege communi deriuatur à Papa. Ita beatus Tho-
 mas in ij. & in iij. senten. & in iij. contra genti. quia Apo-
 stoli aliam non acceperunt potestatem iurisdictionis im-
 mediate à Christo, sed mediante Petro. Ergo sequitur,
 quod ꝑrælati, qui sunt in ecclesia, iurisdictionis potestatem
 suscipiunt immediate à Papa; & est tex. in cap. sacrosancta.
 xxij. dist. vbi dicitur: Inter Apostolos quedam fuit discre-
 tio; & licet omnes Apostoli essent, Petro tamen à Domino
 concessum est, vt reliquis omnibus præfesset Apostolis, vt
 Cephaz. i. caput, vt principium teneret Apostolatus. Cum
 autem nomine capitis, & principij, origo designetur pote-
 statis, non videtur posse dici Petrum caput, & principium
 tenere Apostolatus, nisi ab eo potestas iurisdictionis deri-
 uaretur in Apostolos ceteros. Et adduco etiam tex. in c. lo-
 quitur. xxiiij. q. j. cuius verba sunt: loquitur dñs ad Petrum:

Ego tibi dico, quia tu es Petrus, & super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Super vnum edificat ecclesiam, & quamuis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat, & dicat: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos, accipite spiritum sanctum: tamen vt veritatem manifestaret vnitatis, eiusdem originem ab vno incipientem autoritate sua disposuit. hoc vtique erant ceteri Apostoli, quod Petrus fuit, pari consortio præditi, & honoris, & potestatis, vt dixi: sed exordium ab vnitatem proficiscitur, vt ecclesia Christi vna monstretur, &c. dicitur. quod Christus, vt ecclesie vnitatem manifestaret, potestatis originem ab vno incipientem disposuit. Ex quo manifestè datur intelligi, quod solus ¶ vnus. s. Petrus, super quem vnam fundatam dicit ecclesiam, à Christo immediate potestatem suscepit iurisdictionis: alij verò Apostoli mediante ipso Petro. Et si immediate omnes Apostoli potestatem iurisdictionis accepissent à Christo, origo potestatis non incepisset in ecclesia ab vno Apostolorum, cum data fuisset simul, & immediate omnibus. Facit etiam, quod dicit August. in homil. cxiiij. super Io. facit etiam tex. in c. ita dominus. xix. dist. & tex. in c. audiuius. xxiiij. quæst. j. Vbi cum Dominus daret omnibus discipulis parem ligandi, & soluendi potestatem, Petro præ omnibus dedit clauis regni cælorum. Quicumque ergo ab vnitatem ecclesie, quæ in perpetuum intelligitur, fuerit alienus, execrare potest, consecrare non valet, excommunicationis, vel reconciliationis potestatem nō habet. In qua autoritate duo sunt præcipue notanda, primo quod Petro præ omnibus datæ sunt clauis ecclesie: in quo datur intelligi, quod Petrus in potestate iurisdictionis superior est, & maior fuit omnibus alijs Apostolis simul cōiunctis, & per consequens successor Petri, videlicet Romanus summus Pontifex, superior, maiorq; fuit omnibus Prælati, etiam simul cōiunctis: & Petro fuit dictum, Sequere me, Ioan. xxj. Secundo notandum est id, quod dicitur, quod Petrus præ omnibus suscepit clauis ecclesie: In quo manifestè denotatur, quod alij Christi discipuli, & horū successores. s. Episcopi potestatem iurisdictionis non acceperunt,

runt, nisi per Petrum, & non immediatè à Christo. Et Petro concessum est à Christo, vt ceteros fratres Apostolos, ac Christi discipulos, si forte eos fluctuare, aut deficere à fide contingeret, in fide firmaret, & roboraret, iuxta illud Lucæ xxij. Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. † Ergo Petrus primatum habet supra Apostolos, & ipse accepit potestatem regni: vt legitur in cap. j. Act. Apost. Et dico etiam, quod Dominus de hac ecclesiæ suæ regiminis dispositione futura loquens per prophetam ait: Suscitabo super eos pastorem vnum. Ezech. xxxvij. Sed tu vide ea, quæ de mente Cardinalis sancti Sixti dicam in isto capitulo ad finem circa iurisdictionem, & potestatem beati Petri, & Apostolorum. Et ecclesiæ † militans ab ecclesiâ triumphante deriuatur. Vnde Ioan. in Apoc. xxj. ait, Vidi ciuitatem sanctâ Hierusalem nouam descendentem de coelo à Deo paratam, sicut sponsam ornatam viro suo. Sed in triumphante ecclesiâ vnus præsidet. scilicet Deus: Ergo in militante ecclesiâ etiam debet esse vnus præsidens: & in ecclesiâ Dei non debet esse minor vnitas, quàm in synagoga: imo tanto maior, quanto sacerdotium Evangelicum maius est Leuitico. Sed in Synagoga erat vnus summus Pontifex, qui præerat omnibus sacerdotibus. scilicet Aaron, & post Eleazar, & sic de alijs successoribus. At qui summo sacerdoti non obediebat, reus erat mortis, Deute. c. xvij. Ergo multo † magis in ecclesiâ Dei debet esse vnus summus Pontifex, cui omnes tanquam superiori obedire tenentur: vt in tota machina vniuersi est vnum ecclesie corpus. scilicet primum mobile, per cuius motum mouentur, & reguntur motus aliorum corporum, vt habetur per Arist. viij. Physicorum: Ergo necessario in tota ecclesiâ congregabuntur filij Iudæ, & filij Israel pariter, & ponent sibi caput vnum: & erit vnum ouile, & vnus pastor, vt iam dictum est, Ioan. x. Vnde Ambrosius in libro de poenit. & Hieronymus super Matth. xvj. dicunt, quod soli Petro data est potestas plenissima, & post resurrectionem Christi Apostoli de nouo elegerunt Petrum in principem eorū, & ecclesiæ, dando hanc formam cunctis successoribus, vt dicit text. in c. sacrosancta. xxij. dist. & c. dudum. iij. quæst. vj. & vide Pa-

A 5

nor.

uor. in q. j. vbi etiā dicit, quod Christi Apostoli potestate,
 & auctoritatem prædicandi acceperunt à Petro, & Apost.
 ad Gal. c. ij. dicit: Dixi Cepha. i. capiti. & vide Ludo. Ro-
 man. in sermone incipiente: Vos estis lux mñdi, ad fin. Et
 est aduertendum, quod licet Petrus cæteris Apostolis par
 fuerit ordine, tamen iisdē maior fuit administratione, &
 dignitate; vt est tex. in c. puto. ij. q. vij. Proinde notabimus,
 27 quod † Romanus pontifex in terris, extra casum hæresis,
 non habet iudicem superiorem: Et est communis opinio
 Theologorum, & multi præcipuè doctores iuris canonici
 seruant istam opinionē, & iudex ordinarius Papæ non est
 Imperator, aut potestas secularis; vt habetur in c. suscipi-
 tis. x. dist. & facit tex. in c. definimus. xxij. dist. & c. conti-
 nua. xj. q. j. & legitur de Constantino, qui cū in sancta sy-
 nodo, quæ apud Nicæam congregata est, querelam quo-
 rundam clericorum conspiceret, ait: Vos autem à nemine
 dijudicari potestis; quod ad solius Dei iudicium reserua-
 mini: & vide tex. in c. sacerdotibus. xj. quæst. j. & tex. in c.
 satis. xcvi. distin. & in c. placuit. xj. quæst. j. Et in Chalce-
 donensi Concilio legitur, quod tota synodus clamauit
 Leoni Papæ: Leo Sanctissimus Apostolicus, & Oecume-
 nicus. i. vniuersalis Patriarcha. Hoc adde ad ea, quæ supe-
 rius diximus. Et in canone vltimo Concilij generalis pri-
 mi celebrati Nicææ legitur: Nemo iudicabit primam se-
 dem. & vide Augustinum de Ancona in tractatu de pote-
 state ecclesiastica, in quæstione prima. Dixi supra, quod
 Romanus pontifex extra casum hæresis non habet iudicē.
 vide infra in c. xvj. & omnino vide; & dic, vt ibi diximus.

Itaque talis ordo sic esse debet in ecclesia, vt vnus sit re-
 ctor, princeps, ac gubernator: quod multiplice ratione
 colligitur (vt diximus) in libro de generali concilio indi-
 cendo. c. xvij. & in c. xvij. vbi multa dixi contra hæreti-
 cos dicentes, quod nullus in ecclesia Dei Petro successit;
 & in c. xvj. diximus multa de vnitæte ecclesiæ. Et ad con-
 uincendum errorem dicentium, quod nullus in ecclesia
 28 Petro successit; dico, quod manifestum † est sic Christum
 ecclesiam instituisse, vt esset vsq; in seculum duratura, se-
 cundum illud Isaia ix. Super solium David, & super regnū
 eius

eius sedebit, vt confirmet illud, & corroboret in iudicio, & iustitia, amodo, & vsque in sempiternum. Patet ergo, quod ita illos, qui tunc erant in ministerio, constituit, vt etiam eorum potestas deriuaretur ad posteros pro vtilitate ecclesie vsque ad seculi finem; præsertim cum ipse dicat Matth. vlt. Ecce ego vobiscum sum vsque ad consumptionem seculi. & bene facit text. in cap. quodcunque, xxiiij. quæst. j. vbi dicitur, quod quando Petrus clauas accepit, ecclesiam sanctam significauit, vt iam dixi. quia. s. nō tantum pro se, sed etiam pro omnibus successoribus vsque ad finem seculi duratura est ecclesia. Vnde non immerito comprobatur, quod potestas collata in personam Petri, & Apostolorum fuit data ecclesie; alias illis mortuis non potuisset illam potestatem ecclesia exercere: quod est absurdum dicere. De quo vide Panormit. in tracta. quæst. iij. quæst. j. iij. colum. & certum est, quod potestas data est Petro ad ecclesie ædificationem, vt dixit Apost. in epist. ij. ad Corinth. c. x. Ergo oportuit hanc potestatem tandiu durare in ecclesia, quandiu ecclesia ipsa ædificatione indigeret: ergo vsque ad finem seculi Petri primatus in suis successoribus esse duraturus; aliter esset minor cura, & dilectio Dei erga sponsam suam ecclesiam post tempora Petri, quam fuerat tempore eiusdem Apostoli, quod nullatenus admittendum est. Quia si ecclesia non haberet claues ligandi, & absoluendi, non constaret, & portæ inferi præuulerent aduersus eam. Vnde Cyrillus Hierosolymitanus patriarcha dicit ex persona Christi: Tu cum fine, & ego sine fine cum omnibus, quos loco tui ponam, pleno & perfecto sacramento, & autoritate cum eis ero, sicut sum tecum. Et Inno. in c. quanto, de renunc. dicit, potestatem transferendi pontificis ita sibi retinuit Deus, & magister, quod eam soli Petro vicario suo, & per ipsum successoribus suis præbuit, & cōcessit. & vide eundē in c. ad Apostolicæ. de re iud. in vi. Et ex his apertissime conuincitur error dicentium, quod nullus in ecclesia Dei Petro successerit: & satis facile intelligitur, quam lōgē à veritate, & à statu salutis abhorrent, qui dicunt nō esse obediendū statutis Papalibus; contra quos est tex. in c. hoc. xj. dist. dicēs: Hoc vestra

vestræ indicimus charitati, vt ab Apostolicis institutis nullo alterius recedatis excessu, quia multum post hoc esse non poterit, si quisquam Apostolicas regulas in aliquo crediderit negligendas. facit etiam tex. in c. præceptis. xij. dist. vbi ad contextum dicitur: Præceptis Apostolicis non dura superbia resistatur, sed per obedientiam, quæ a sancta Romana ecclesia, & Apostolica authoritate iussa sunt, salubriter impleatur, si eiusdem sanctæ ecclesiæ, quæ est caput vestrum, communionem habere desideratis. Facit etiam tex. xxv. quæst. 2. in c. si quis dogmata, mandata, interdicta, sanctiones, vel decreta pro catholica fide, & ecclesiastica disciplina, pro correctione imminentium, vel futurorum malorum a sedis Apostolicæ præfule salubriter promulgata contempserit, anathema sit. Facit tex. in c. omnes. xxij. distinct. vbi dicitur: Qui autem Romanæ ecclesiæ priuilegium ab ipso summo omnium ecclesiarum capite traditum auferre conatur, hic proculdubio in hæresim labitur. Istum tex. allegat sanctus Thomas in tracta. contra impugnantes religionem, vbi multa dixit circa istum articulum: vnde patet, quod quicumque dicit, non esse obediendum his, quæ per Papam instituuntur, in hæresim labitur. Ex quibus concludo, quod Papa ꝑ solus, tanquam caput, potest exercere omnimodam iurisdictionem, ex polcente causa rationabili, non ad libitum: nec est opus conuocare Concilium pro consensu habendo. Alij verò prælati non exercent sine dispositione capitis. s. Papæ: habent enim potestatem à Deo, sed in illa submissi sunt Papæ, tanquam capiti: & forte ad hoc designandū, Petro dixit multa separatim, vt superius dixi: sed alijs Apostolis locutus est coniunctim, & generaliter. vnde Petro dixit, vt in Euangelio habetur Matth. xvj. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Et in Euangelio Ioan. xxj. cap. dixit: Pasce oues meas, non semel, sed ter. Pro sua fide specialiter orauit etiam. Item cōsidera, quod in singulari dixit Christus in Euangelio Ioan. in c. x. fiet vnum ouile, & vnus pastor: & sic voluit, vnum esse pastorem, & non plures. Sed hanc potestatem pascendi contulit Petro, dum dixit: Pasce oues meas: & sic fecit eum pastorem

forem, & non plures loco sui: ipse enim erat, & est verus pastor, & Pontifex, vt de ipso dixit Ioan. Ego sum pastor bonus: Alij namque† Apostoli fuerunt coadiuuantes, & 20 cooperantes, & ideo dicitur, quod Papa fuit assumptus in plenitudinem potestatis, alij in partem sollicitudinis. c. ad honorem, de vsu pallij. & vide Panor. in quæst. j. Sed recordentur Pontifices verborum Gregor. ad Eulogiū Patriarcham Alexandrinum, vt notatur in c. ecce. xcix. dist. Nam omnes Apostolos fecit pares respectu consecrationis, & ordinis, non autem iurisdictionis: in illa enim Petrus præfuit omnibus, vt not. glos. in c. in nouo testamento. xxj. distinct. & in c. loquitur. xxiiij. quæstio. j. & videtur bonus tex. in c. in illis. lxxx. distinct. & in cap. per venerabilem, qui filij sint legit. Et si velis dicere, quod potestas etiam iurisdictionis fuerit data omnibus, fundamentum tamen, & caput fuit datum Petro: probatur in d. c. loquitur, non improprio ad literam, vt gl. ibi vult impropriare. Alij† ergo habent iurisdictionē sub Papa, vt hodie est vi. 21 dere in Episcopis, qui non solum habent ordinem, sed etiam iurisdictionem spirituale in suis diocesibus ex constitutione ecclesiæ, & olim exercebant per totum orbem, antequam dioceses essent distinctæ: licet hanc iurisdictionem habeant sub Papa, qui dicitur habere plenitudinem potestatis: ceteri sacerdotes representant Apostolos, quoad administrationem sacrorum, vt not. glo. in c. videntes. xij. quæst. j. tex. in c. in nouo testamento. xxj. distinct. Sed vide infra ad finem capituli, & notabimus, quod post resurrectionem Christi sacerdotes quandoque appellabantur presbyteri, quandoque Episcopi. Nam cum alter vellet alterum præferre dicendo, ego sum melior te, quia baptizatus à Petro, fuit ordinatum per Apostolos, & alios seniores, quod vnus de presbyteris præponeretur, qui vocaretur Episcopus, prout hodie est. Et sic videtur, quod Episcopus fuit inuentus ordinatione Apostolorum, non autem iure diuino; ita aperte dicit Hiero. & probatur in c. olim. xcv. distinct. & c. legimus. xciiij. dist. Vnde beatus Petrus in prima epistola vocabat se presbyterum. Sed contra Hieronymum tene, quod Episcopi sunt de iure diuino, vt
in

in c. in nouo testamento. xxj. dist. c. videntes. xxij. q. j. & e.
 quorum. lxviij. dist. vbi litera dicit: Pro patribus tuis nati
 sunt tibi filij: patres dicti sunt Apostoli; pro Apostolis fi-
 lij nati sunt, & constituti Episcopi: hodie enim Episcopi,
 qui sunt per vniuersum mundum, inde nati sunt. Ipsa ec-
 clesia patres illos appellat, ipsa illos genuit, & ipsa illos
 constituit in sedibus patrum. Non ergo te putes desertā,
 quia non vides Petrum, quia non vides Paulum, quia nō
 vides illos, per quos nata es; de prole tua creuit tibi po-
 steritas; pro patribus tuis nati sunt tibi filij: constitues eos
 principes super omnem terrā. Filios genuit ecclesia, con-
 stituit eos pro patribus suis principes super omnem terrā.
 42 Et Episcopus † dicitur sanctissimus Christi legatus, vt in
 Clementina j. de pœnis, & ibi etiam dicitur, quod sunt co-
 lumnæ ecclesiæ Romanæ. Et Episcopi sunt perfectiores
 fratribus religiosis propter officium regendi, ex quo ma-
 ior fructus prouenit, vt in Clementina, exiui, de verb. sig.
 Et ista opinio est communior, & securior. vt per Duran-
 dum in quarto sententiarum. xxiiij. dist. quæst. v. vbi latè,
 & doctissime de hac re disputat, & omnino vide, & de hoc
 dicemus infra. Et sic patet, quod tam de iure diuino, quā
 23 naturali consonum esse videtur, vt successores † Petri Rō-
 mani pontifices magis per electionem, quā per carnis
 successionem, aut institutionem ad pontificatum assūme-
 rentur; quoniam translato sacerdotio necesse est, vt legis
 translatio fiat. c. translato. de constit. & videbis Apōsto. in
 c. vij. ad Hebr. & est tex. in c. Moyses. viij. quæst. j. vbi dici-
 tur: Moyses amicus Dei, cui facie ad faciem locutus est
 Dominus, potuit utiq; successores principatus filios suos
 facere, & posteris propriam relinquere dignitatem, sed ex-
 traneus ex alia tribu eligitur Iosue, vt sciremus principa-
 tum in populo non deferendum esse sanguini, sed vitæ. fa-
 24 cit ad hoc rex. in c. licet. viij. q. j. vbi dicitur, quod, † qui
 præstantior est ex omni populo, qui doctior, qui sanctior,
 qui in omni virtute eminentior, eligendus est; quia fami-
 55 tas † Christiani populi multum pender ex voluntate ca-
 pitis, & rectoris, iuxta formam traditā in c. si Papa. xl. dist.
 & certius prouidetur populo de vtili pastore per viā ele-
 ctionis,

tionis, quàm successione carnis, vt manifestum est; & Christus suæ ecclesiæ immediatè non prouidit, nisi de Petro: vnde per consequens, quia non prouidit de persona nouinatim successoris Petri, ecclesiæ electionem dimisit, prout habetur in c. electionem. lxxix. dist. vbi dicitur; electionem verò summorum Pontificum, vel sacerdotum sibi Dominus reseruauit; licet electionem eorum bonis sacerdotibus, & spiritualibus populis concesserit. Sic ergo patet, quòd tam de iure diuino, quàm naturali consonum esse videtur, quòd ex electione ꝑ vniuersalis ecclesiæ, vel illorum, ad quos de consensu vniuersalis ecclesiæ translaturum est ius eligendi; sicut hodie sunt reuerendissimi Cardinales, eligatur Papa, vt in c. in nomine Domini. xxiii. distinct. & cap. j. lxxix. dist. & per totam distinct. & vide text. in c. licet euitanda, de electio. est etiam bonus text. in c. vbi magis, de elect. lib. vj. & vide in Clementina, c. ne Romani, de electio. Sed antiquitus clerus, & populus Romanus eligeabant, & exercitus, vt in d. c. electionem. Postea Nicolaus II. anno 1060. condidit decretum, quòd Pontifex eligatur à reuerendissimis Cardinalibus; & iussit, quòd clerus, & populus ad consensum nouæ electionis accederent, atque eam Imperator confirmaret, vt in c. in nomine Domini. xxiiij. dist. & vide in c. si quis pecunia. lxxix. dist. qui textus loquitur de electione Cardinalium, & clericorum: & libertas eligendi conceditur à Ludouico Imperatore tempore Papæ Adriani II. c. ego Ludouicus. lxiij. distinct. & Benedictus V. relegatur, & authoritas eligendi Pontificis ad Imperium transfertur. Ita Platina in historia Benedicti. Et in synodo congregata Romæ conceditur Imperatori ius eligendi Pontificem. c. in synodo. c. Adrianus. lxiij. dist. quod postea fuit reuocatum, & emanarunt iura noua circa electionem Pontificis, vt superius dixim⁹. Sed de iure antiquo ad conciliū generale pertinebat. lxxix. dist. quasi per totū: vel ad clerum Romanū, vt in c. in nomine Domini. xxiiij. dist. & vide Panor. in c. licet euitada, de elec.

Et est aduertendum, quòd ecclesia ꝑ vna est. Magister veritatis testatur per spiritum sanctum dicens; vna est columba mea, vna est perfecta mea. Et ex multis colligitur vnitatē

vnitas ecclesiæ: primo ex vnitæte principis, quo gubernatur, qui vnus est, Christus scilicet Dominus Deus noster, vt ait Apostolus ad Ephes. c. j. Dicitur etiam ecclesia vna ex vnitæte fidei, in qua fundatur, tex. est in c. legimus, xciiij. distin. Dicitur vna ex virtute baptismi, qua sanctificatur, vt Ioan. iij. nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c. Apostol. ad Ephes. c. iij. dixit: vnus Dominus, vna fides, vnum baptismum. Dicitur vna ecclesia ab vnitæte spei, de qua Apost. c. iij. Vocati estis in vnam spem vocationis vestræ. Est etiam vna vnitæte charitatis, qua annectitur, & viuificatur, de qua inquit Aposto. ad Philippen. c. ii. Eandem charitatem habentes, vnanimis, id ipsum sentientes. Dicitur item vna ecclesia, vnitæte spiritus sancti viuificantis. Vna etiam vnitæte vltimi finis, quæ est ipsa beatitudo, ad quam ordinatur. Hæc ecclesia est Christi tunica inconsutis, quæ nõ debet scindi, xxiiij. quæst. j. cap. quoniam. In hac tunica Christi corpus repræsentatur, non scindibile, xxiiij. quæst. j. c. aduocauit: Et ecclesia est vna vnitæte vnus præsentis, de quo dicitur Osæ j. Congregabuntur filij Iudæ, & filij Israel pariter, & ponent sibi caput vnum. Et Dominus dixit: Fiet vnum ouile, & vnus pastor. Hic autem vnus prædens, pastor, rector, & gubernator in tota vniuersali ecclesia vicem Christi gerens summus Pontifex est: & super vnum Christus ædificat ecclesiam. Nam quamuis omnibus Apostolis post resurrectionem suam parem potestatem manifestarit, vnitatis tamen originem ab vno incipientem sua auctoritate disposuit, vt vna ecclesia vna monstretur: habetur hoc in cap. quodcunque, xxiiij. quæst. j. Vnitas ecclesiæ per arcam Noe etiam designatur, quæ in vno cubito consummata fuit, vt habetur Gen. viij. Et hæc ecclesia est, quæ mater dicitur, eum per baptismum ab ipsa regeneramur. c. quod abstulerit, xij. quæst. ij. & extra istam ecclesiam nec est salus, nec remissio peccatorum. Et Christus pro vnitæte ecclesiæ conseruanda rogauit dicens, Ioan. xvij. Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro his, qui credituri sunt per verbum eorum in me, vt omnes vnum sint. Referuntur etiam formaliter hæc verba in c. fraternitatis, xxxv. quæst. vlt. & Dominus per os prophetæ pulcher

pulcherrimè loquitur, sic dicens: Dies planctus, & ieiuniorum, quos habuistis hactenus in luctum, sciatis vobis (quia cogitavi, vt benefaciam Hierusalem. i. ecclesie) in laetitiam, & gaudium esse vertendos; ita duntaxat, si unitatem diligatis, & pacem: ita formaliter reseruitur in c. ieiunium. lxxvj. distinct. Nonne etiam per os prophetae inquit: Quàm bonum, & quàm iucundum est habitare fratres in vnum? Illi vero non habitant in vnum, qui fratrem de solatio subtrahunt, vt in c. nulli dubium. iij. q. j. & c. dilectissimus. xij. quest. j. Attendite quæso, quòd Concilium appellatur ex communi intentione, eo quòd in vnum dirigunt omnem mentis intuitum. c. canones. xv distinct. Item in alio est attendendum, quòd non nisi congregatis in vnum dictum est per Christum: Accipite spiritum sanctum; nec nisi super congregatos in vnum die Pentecostes spiritus sanctus descendit. Item vbicunque duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi in medio eorum ego sum. Matth. xvij. & in c. cum scriptura. j. quest. j. c. nimirum cunctis: ostendens non multitudini, sed vnanimitati deprecantium plurimum tribui. vt ad litteram legitur xxiii. quest. j. cap. alienus. & c. audiuius. j. q. j. c. cum scriptura. Et ecclesia dicitur Apostolica, quia in Apostolis, qui fuerunt primi, qui adhaeserunt Christo, initiata est; & suum esse secundum tempus gratiae reuelata suscepit originem: vnde dicitur in c. cum igitur. xxxv. q. j. s. est autem; quod de plebe Iudaica primum Apostolos elegit, quos quasi fundamentum ecclesiae instituit. Apost. ad Thessal. epist. ij. c. ij. de se, & alijs Apostolis loquitur, ita dicens: Elegit nos Deus primitias in salutem, & cetera. Dicitur etiam ecclesia Apostolica, quia post ascensionem Domini Apostoli in fide, & sancta doctrina, verbo praedicationis, & miraculis roborauerunt ecclesiam; vt ait Apost. Superaedificati. scilicet super fundamentum Apostolorum, & prophetarum. i. super nouum, & vetus testamentum. Et dicitur ecclesia sancta Apostolica, quia Apostolorum fidem, praedicationem, documenta, atque auctoritatem retinet, & obseruat: retinet quidem potestatem in clauibus, scientiam in verbo, & vitam in exemplo. Patres au-

rem ecclesiæ dicti sunt Apostoli, ut habetur in Psalmo: Pro
 patribus tuis nati sunt tibi filij: & ibi dicunt Augustin. &
 30 Hieron. quod genuerunt ꝑ ecclesiam Apostoli. Et dicun-
 tur Apostoli principes, & duces totius orbis, ut in psalmo:
 Principes Iuda duces eorum, principes Zabulon, princi-
 pes Neptalin. Sed maxime necessarium est ecclesiæ obser-
 uare antiquos terminos, quos posuerunt sancti Apostoli.
 Vnde in ecclesia sumus, si habemus fidem Apostolorum,
 fidem Christi, dogmata veritatis. Et dicitur Ecclesia Apo-
 stolica, quia omnes Christianæ religionis ritus, & sacrarū
 institutionum ecclesiasticarum obseruantia à traditione
 Apostolica creditur in ecclesia deriuata, ut colligitur in c.
 rogamus. xxiiij. q. j. & c. ecclesiasticarum. xj. dist. Vocata
 est etiam Apostolica, quia Petrus, & Paulus principes A-
 postolorum Romanam ecclesiam, quæ caput est, & prelata
 omnibus ecclesijs, pariter Christo Domino consecraue-
 runt, ut in d. c. sacrosancta Romana ecclesia, xxij. dist. facit
 in ista materia tex. notab. in c. solitæ, de maio. & obed.

Nunc aduertendum rogo, quia volo multa recolligere
 ex supradictis: & notate, quod per illa verba: Tibi dabo
 claues regni cælorum, non fecit Petrum principem Apo-
 stolorum, nec dedit ei potestatem clauium; sed tantum
 modo se daturum promisit, quia illa verba sonant in futu-
 31 rum tempus. Post ꝑ passionem igitur, & resurrectionem
 Christus promissā impleuit dando Petro claues regni cæ-
 lorum, & constituendo ipsum caput ecclesiæ, & principē
 Apostolorum, quū insufflauit in Apostolos spiritū san-
 ctum, dicens: Sicut misit me pater, & ego mitto vos: hoc
 cū dixisset, insufflauit, & dicit eis: Accipite spiritū sanctū;
 Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum
 retinueritis, retenta sunt, Ioan. xx. Petro autem dixit: Pa-
 sce oues meas, ut habetur Ioannis ultimo: transumptiue
 in c. significasti, de electio. Et verba originalia sunt hæc:
 Dicit Simoni Petro Iesus: Simon Ioannis diligis me plus
 his? dicit ei, etiam Domine, tu scis, quia amo te: dicit ei,
 pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Ioannis diligis
 me? Ait illi, etiam Domine, tu scis, quia amo te: dicit ei
 iterum, pasce agnos meos, Dicit ei tertio: Simon Ioannis
 amas

amas me? contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, amas me; & dixit ei, Domine tu omnia nosti, tu scis, quia amas te: dicit ei Iesus, pasc oves meas. Exercitium autem clauium in ascensione concessit, dum dixit: Ite in vniuersum mundum, & predicare Euangelium omni creatura. Idem dicitur Matth. vlt. Duplex autem ratio potest assignari, quare post passionem clauis Christus Petro concessit: vna est, quia quandiu Christus inter homines corporaliter vixit, ipse per se ipsum fidem rexit: vnde tunc nec decenter, nec necesse, nec vtile fuisset, alium loco sui constituere; sed quando post resurrectionem appropinquabat tempus, quod se debebat ascendendo in celum a nobis absentare, tunc alium loco sui posuit. scilicet Petrum, ne grex dominicus pastoris solatio destitueretur. Aliam rationem assignat tex. in cap. considerandum, & in c. fidelior. l. dist. vt is, qui futurus erat pastor ecclesie, in sua culpa, quam tempore passionis commiserat Christum, negando, disceret, qualiter alijs misereri debuisset. Prius itaque eum ostendit Dominus sibi, & postea prapositionit ceteris; vt ex sua infirmitate cognosceret, quam misericorditer alias infirmitates tolerare deberet. Data est autem est potestas clauium Petro, tanquam 32 capiti, & alijs tanquam membris; quia ipse est vocatus in plenitudinem potestatis, alij autem inferiores in partem sollicitudinis, vt in c. ad honorem, de vsu pallij. & in c. decreto. ij. quæst. vj. cum enim messis esset multa, operarij autem pauci, fuit necesse, quod non solum Petrus, sed etiam alij haberent potestatem, vnde per ipsos Apostolos postea fuerunt electi lxxij. vt probatur in cap. in nouo testamento, xxj. distinct. & c. loquitur. xxiiij. quæst. j. Et hoc modo debet intelligi verbum Domini, quod habetur Ioan. xx. Accipite spiritum sanctum. Et ita debet intelligi tex. in c. noua, de poenitent. & remissio. vbi dicitur, quod Apostolis datae sunt clauis, quia verum est tanquam membris, sed Petro tanquam capiti: vt probatur in d. c. in nouo. & in c. ita dominus. xix. distinct. & c. loquitur. xxiiij. quæst. j. & c. omnibus. quæ iura sunt valde bona ad hoc. Et potestas clauium est in ecclesia: vnde Theologi tenent, quod est ex 33 ceptis casibus reservatis Pape, & Episcopis, tanta potestatem

B a

tem

tem habet quilibet sacerdos in absoluendo, quantam Pa-
 pa. ita Anto. in c. noua, de pœnitent. & remissio. Et beatus
 Hieronymus in libro contra Iovinianum sic inquit: Su-
 per Petrum fundata ecclesia, & inter duodecim vnus eli-
 gitur, vt capite constituto schismatis tollatur occasio. Ad
 denotandum igitur ecclesię unitatem vnus creatus est pa-
 stor, qui alijs præsset vt caput, penes quem esset omnis po-
 tellatis plenitudo: quoniam monstrum esset, vt in vno
 corpore essent plura capita. c. quoniam in plerisque, de of-
 ficio ordina. facit tex. in e. in apibus. vij. q. j. & in xij. Me-
 taphy. inquit Aristot. Entia nolunt male disponi, plurali-
 tas principatum est mala, vnus ergo princeps. Sicut ergo
 vnus est Dominus cœlestis totius mundi, iuxta illud
 propheta: Domini est terra, & plenitudo eius orbis terra-
 rum, & vniuersi, qui habitant in eo: transumptiuè in cap.
 tua nobis, de decimis: ita decens fuit, vt vnum in terris
 relinqueret vicarium, qui fuit Petrus, & post eum sui suc-
 cessores. Pro ista unitate capitis est illud verbum Domi-
 ni Ioan. xvij. Volo pater, vt vnum sint in nobis, sicut & nos
 vnum sumus: facit tex. in c. damnamus, de summa Trin. &
 fide cath. & Ioan. x. erit vnum ouile, & vnus pastor: facit
 tex. in c. cum beatissimus. xxiiij. q. j. Pro ista unitate capi-
 tis bene facit etiam tex. in c. factus est Cornelius. & in c.
 non autem. vij. q. j. vbi glo. singulariter dicit: quod dice-
 re, duos esse summos pontifices in ecclesia, esset errare, vt
 superius dixi, contra illum articulum fidei, vnam sanctam
 catholicam ecclesiam, &c. de quo est bona gl. in Clemen.
 ad nostrum, de hæret. Vbi dicitur: Peccatum paganitatis
 incurrit, qui sedi Apostolicę obedire contemnit. Item su-
 pra illud Lucę xxij. Tu aliquando confirma fratres tuos;
 dicunt, quod tunc Petrus à Christo obtinuit, vt esset An-
 tistes mundi: & si Christus alijs Apostolis imperauit, vt
 laxarent retia, solitamen Petro dictum fuit, duc cimbam
 in altum, Ioan. vlt. quod ad ipsum solum pertinet cimbam
 34 ecclesię regere, & gubernare: propter quod & etiam vsq;
 in hodiernum diem ecclesia catholica dicitur nauicula
 Petri. facit tex. in c. non turbatur nauis. xxiiij. q. j. & dixit
 Christus Petro: qui primo ascenderit, tolle. vbi dicit glo.
 quod

quod per hamum intelligitur iurisdicatio. & Ioan. ult. dicit Gregor. in Homelijs, quod ꝑ specialiter a Domino com-
missa est ecclesia Petro, ut eam ducat ad portu salutis. Nō
obstat, quod omnes Apostoli pari consortio honorem, &
potestatem habuerunt cum Petro: quia debet intelligi nō
de paritate quo ad officium in ecclesia sanctæ dignitatis,
sed quo ad paritatem vitæ, & sanctitatis, ut superius dixi.
facit ad hoc tex. in c. Paulus, ij. q. vij. ubi legitur: Paulus
Petrum reprehendit; Quod non auderet, nisi se non im-
parem sciret. Hoc non de officio ecclesiasticæ dignitatis,
sed de puritate vitæ intelligitur, & sanctitatis conversa-
tione. Sequitur text. Solus enim Petrus inter Apostolos
primatum gerebat. Nec sit aliquis adeo temerarius, qui
dicat hanc superioritatem, & potestatem concessam Pe-
tro, non autem suis successoribus, ut iam dixi: quia sicut
Adæ Deus concessit quædam privilegia personalia; ut o-
mnes scientias; quædam realia in statu innocentie, scili-
cet originalem iustitiam: sic Petrus à Christo habuit quæ-
dam dona personalia, puta faciendi miracula, ut ad eius
ymbram infirmi sanarentur: quædam realia. s. pro se, &
suis successoribus, ut fuit potestas clauum, alias porte in-
feri aduersus ecclesiam praualuissent; quod esset contra
promissionem Domini, Matth. xvj. Hanc igitur plenitudi-
nem potestatis, per quā resistit mūdo, & diabolo Christus
cōtulit Petro, & suis successoribus, qui sunt Romani pon-
tifices. tex. est pulcherrimus in c. pro humani, de homici-
in vj. data est enim hæc potestas Petro, & successoribus, ut
ecclesia duret vsq; ad finem seculi, iuxta illud Matth. vlti.
Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem secu-
li. Item, quod hanc superioritatem, & potestatem Papa à
Deo habuerit, gl. notabilis est in Clemen. c. ne Romani, de
electio. facit tex. in c. inter corporalia, de translat. prælato.
& ibi dicit Hostien. in c. quanto, quod ꝑ Dei, & Papæ idem 34
est consistorium. facit tex. in c. ij. de consue. lib. vj. & c. Ro-
mana, de appellatio. lib. vj. Licet autem firmiter credam,
hanc supremam potestatem datam esse à Deo summis Pon-
tificibus, puto tamen potestatem clauum datam etiam
ecclesiæ militanti; cum Papa sit tanquam Petri successor,

& vicarius Iesu Christi. Quod patet, primo per id, quod supra tetigi; quod non solum Petro, sed etiam omnibus Apostolis Christus dedit potestatem; sed Petro tanquam capiti, & principi: Apostolis autem tanquam membris. Cum ergo ex capite, & membris vnum corpus componatur, non negabo potestatem clauium esse in hoc corpore, & sic in ecclesia. Secundo hoc patet per id, quod habetur Matth. xviij. transumptiuè. ij. q. j. si peccarit, de iudic. c. nouit. vbi Dominus dicit, Si peccauerit in te frater tuus, &c. demum dicit; dic ecclesie; quod si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & publicanus. Et immediate subiunxit: Amen amen dico vobis, quaecumque ligaueritis, &c. Nec solum Apostoli habuerunt potestatem respectu ordinis, sed etiam respectu iurisdictionis, vt patet de poenit. & remissio. c. noua quedam. & quod ibi notat Ioan. And. vbi dicit, quod Apostoli habuerunt clauis: & quia nunc hic loquitur in plurali, sequitur quod & iurisdictionis, & ordinis clauis habuerunt: sic debet intelligi. c. firmiter. §. vna. de sum. Trin. pro hoc facit, quod legitur Actuum xv. vbi habetur, quod commota seditione aduersus Paulum, & Barnabam, statuerunt, qui accusabantur, & qui accusabant, ascendere Hierosolimam ad presbyteros, & Apostolos. Cumque illuc perrexissent, surrexerunt quidam de haeresi Phariseorum dicentes; oportet circumcidi eos, & praecipere eis, vt seruent legem Moysis. Et cum magna super hoc oriretur questio, Petrus solita libertate inquit. Viri fratres, vos scitis, quonia in antiquis diebus in nobis elegit Deus per os meum audire gentes, audite verbum Euangelij, & credite, &c. Et sic oportet, quod non solus Petrus, sed etiam omnes Apostoli, qui cum eo erant, haberent potestatem clauium. Aduertendum est tamen, quod ille text. solet per quosdam allegari, quod concilium sit supra Papam; sed re vera non probat, si recte intelligatur. pro hoc facit xxiiij. quest. j. c. quodcumque; vbi dicunt, quod cum Petrus recepit clauis, sanctam ecclesiam significauit, ad idem. c. ab omnibus. xxiiij. quest. iij. & c. notandum. Item vt habetur Act. xx. Paulus vocauit maiores natu Ephesiorum, & eis dixit: Attendite vobis, & vniuerso gregi, in quo vos

spirita

spiritus sanctus posuit Episcopos regere ecclesiam Dei,
 quam suo sanguine acquisiuit. Item in Euangelio Matth.
 dixit Christus discipulis suis: Amē dico vobis, quod vos,
 qui secuti estis me, sedebitis supra sedes duodecim, iudi-
 cantes duodecim tribus Israel. Ex quo apparet, quod ipse
 Dominus in fine seculi iudicabit cum Apostolis, quasi cū
 his, quibus iudicandi dederat potestatem. Hinc patet, quod
 in hac ecclesia militanti etiam Episcopi habent iurisdic-
 tionem, licet Papa loco Dei sit principalis. Propter hoc
 forte ius canonicū vocat Episcopos sanctissimos Chri-
 sti legatos, spirituales fratres, & columnas ecclesiae, vt ha-
 betur in Clem. si quis suadente, §. nec super, de poen. Ex
 his itaq; omnibus, vt supra deductis, clare cōcludo, quod
 Romanus Pontifex, & Romana ecclesia habent preroga-
 tiuam, & excellentiam supra omnes alias ecclesias. ix. q. iij.
 saluo. & c. cuncta per mundum. & cap. per principalem. xj.
 dist. c. quis nesciat; & disponente domino, aliarum omniū
 mater est, & magistra, dicitur de sum. Trin. cap. ij. in fin.
 xxij. q. j. hanc est fides. & c. quoniam, xxv. q. j. §. hic ita. c.
 ideo permittente, de hær. ad abolendam, in prin. de pres-
 byt. non bapt. c. ij. Item est mater omnium, xij. q. ij. super
 prudentia. xij. q. ij. aurum habet ecclesia. & vxor Christi.
 xxj. q. ij. sicut & c. sacrosancta. xxij. dist. & de hoc latē dixi
 in isto tractatu. Sed cū multæ sint ecclesie in vrbe Ro-
 mana, ista ecclesia, quæ tot gaudet priuilegijs, & immu-
 nitatibus, est ecclesia sancti Ioannis Lateranensis, quæ alias
 appellatur sancti Saluatoris, vt per Archid. in c. fin. de re-
 script. lib. vj. Ista est illa ecclesia, quam Imperator ecclesis
 instituit, vt in c. fundamenta, de elect. in vj. & iubente Do-
 mino ab Antiochia Romam translata est, vt in cap. roga-
 mus. xxij. q. j. quam solus Deus fundauit, vt in c. j. xxij.
 dist. & Petrum Roma exeuntem & persecutionem fugien-
 tem iussit tacite redire, dum Petro interroganti, Domi-
 ne quō vadis? respondit; vado Romam iterum crucifigi,
 vt habetur in c. per venerabilem, §. sanē, qui filij sint legit.
 vbi dicitur: Volens Petrum Dominus ad locū, quem ele-
 gerat, reuocare, respōdit, iterum venio Romam crucifigi,
 vt dixi; non quia ipse Dominus velleret iterū crucifigi, sed

ut Petrus rediret in urbem, & ibi pro Christo crucifigeretur. Et sic hoc modo Christus in Petro dicitur crucifigi, c. nulli. ij. q. j. & in d. 6. sanè. vbi dicit Hostien. quod vrbs
 41 † Romana effusione sanguinis Petri, qui fuit Vicarius primus, facta est altera Hierusalem; adeo quod per talem effusionem voluntas Dei fuit, ut ille locus firmaretur, & consecraretur pro ecclesia sancta, quæ esset caput, & domina omnium ecclesiarum: & probatur clarè in d. c. fundamenta, de electio. in vj. adde Bald. in authen. quas actiones. C. de sacrosanctis ecclesijs. vbi dicit, quod ecclesia Romana dicitur tribus. i. omnium mater, & regina. Atque idcirco Roma potius quam alibi voluit Dominus ecclesie suæ caput stabilire; ut vbi erat caput superstitionis, ibi caput quiesceret sanctitatis: & vbi gentilium principes habitabant, illic ecclesiarum principes morerentur, ut in c. beati. ij. q. vij. adduco, tex. in c. fin. lxxxix. distinct. vbi dicitur, quod ecclesia militans diuinitus est exemplata ab ecclesia triumphante. Sed non potest † Romanus pontifex ecclesiam Romanam alio transferre, ut per Archidia. in c. rogamus. xxiiij. q. j. & in d. c. fundamenta, de elect. lib. vj. De facto tamen translata fuit per Clementem V. ultra montes; & ibi durauit longo tempore. Itaque ex supradictis negari non potest, quod Papa sit caput ecclesie, tanquam vicarius Christi, in quem collata est plenitudo potestatis; ut est expressum in d. c. rogamus. xxiiij. q. j. c. ad Romanam. ij. q. vj. Imo dicere contrarium est hæreticum, ut dixi. & per tex. qui singulariter ad hoc allegatur in c. j. iuncta gl. xxij. distinct. Et notabimus, quod solus Petrus inter Apostolos à Christo immediate ordinatus, & factus fuerit Episcopus. & de hoc vide in c. porro. lxxvj. dist. & sancto Petro Pontificatus in ecclesia datus est, ut in c. in nouo testamento. xxj. dist. & Christus Petro inquit: Simon Ioannis diligis me? pascue oues meas. Ioannis ult. Post quæ verba cum nulla alia legantur, per quæ alij Apostoli à Christo
 42 immediate facti intelligantur Episcopi, necessario † videtur dicendum, quod solus Petrus inter Apostolos à Christo immediate sit Episcopus ordinatus. Alij verò Apostoli à Petro mediatè, vel immediate, solo, vel cum alio, vel
 cum

eum alijs sint Episcopi facti, vel ordinati. Quod authoritatibus, & rationibus patet: primo per tex. in d. c. porro. lxxvj. dist. vbi dicitur: porro & Hierosolymitanus primus Archiepiscopus beatus Iacobus, qui iustus dicebatur, & secundum carnem frater Domini nuncupatus est, à Petro, Iacobo, & Ioanne ordinatus est, successoribus suis formam dantibus, videlicet vt minus quàm à tribus Episcopis Episcopus non ordinetur. Ex quo apparet, quod iste Apostolus non à Christo immediate, sed à Petro cum alijs Apostolis fuerit ordinatus: & per consequens verum est, quod non omnes Apostoli à Christo immediate sunt ordinati Episcopi, & d. c. in nouo testamento, dicitur, quod in nouo testamento post Christum Dominum à Petro sacerdotalis coepit ordo, i. pontificalis, & soli Petro commissa est cura pastoralis. Item Paulus & Barnabas fuerunt ordinati à beato Petro, vt patet Act. xij. Dixit eis spiritus sanctus: Segregate mihi Paulum & Barnabam in opus, ad quod assumpsi illos. Tunc ieiunantes, & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt eos: vbi glo. imponentesq; eis manus, dicit, in modum ordinandorum. Quod verò tunc fuerint ordinati, vide tex. in c. quod die. lxxv. dist. Aduerte, quod legitur Matth. xviij. Quaecunque ligaueritis: sed per illud non sunt ipsi facti Episcopi; quia Petrus per similia verba, & etiam maiora, Matth. xvj. quodcunque ligaueris, non fuit factus Episcopus. Nec etiam per illud Lucæ xxij. hoc facite in meam commemorationem, facti sunt Episcopi, sed simplices sacerdotes. Dicitur etiam Ioannis xx. Quorum remiseritis, &c. Sed nec per sunt ordinati sunt Episcopi; quia cum ordinatio Episcopi sit distincta ab ordinatione simplicis sacerdotis, & in ordinatione simplicis sacerdotis dicitur ab Episcopo quemlibet ordinando: Accipite spiritum sanctum; quorum remiseritis, &c. non est verisimile, quod per illa verba proprie, & præcise facta fuerit ordinatio Episcoporum primorum, qui fuerunt summi sacerdotes: quia etiam in lege erat alia ordinatio simplicium sacerdotum, alia summi: & verba sacramentalia prolata à ministro sunt eiusdem virtutis in effectum sacramentali eucharistia, in qua verba illa, hoc

est corpus meum, proferuntur; atque illud efficiūt, quod effecerunt Christo ea dicente. Si ergo Christus dicendo illa verba: Accipite spiritum sanctum, fecisset Apostolos Episcopos, qui iam erant facti sacerdotes in cœna, quo ad characterem sacerdotalem, per illa verba; hoc facite, &c. eis data in traditione panis, & calicis; pari ratione Episcopus dicens illa verba. s. accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis, &c. quia ille iam factus est sacerdos per verba sibi dicta in traditione calicis cum pane, & vino: faceret eum Episcopum; quod est absurdum secundum Cardinalem sancti Sixti in summa sua, lib. ij. c. xxij. Item Thomas, qui præsens non erat illis verbis, non fuisset factus Episcopus. Item, quod per neutra verba. s. hoc facite, &c. & quorum remiseritis, &c. sint facti Episcopi, patet in creatione humani generis, in qua ut esset maior vnitas, Deus ex vno homine fecit omne hominū genus, ut dicit Paulus Act. xvij. Ergo similiter videtur ad considerandam ecclesiæ vnitatem, quod Deus non fecerit simul plures Episcopos, à quibus alij deriuarentur, sed vnum primum, à quo ceteri fierent. Et Moyses legislator non fecit simul plures Episcopos, sed vnum tantum. s. Aaron, à quo omnes alij immediatè processerunt. Videte ergo, quod iste fuit processus in ordinatione Episcopali secundum vnam opinionem. s. quod Petrus fuerit solus Episcopus à Christo factus ante ascensionem: post spiritus sancti autem missionem, siue ipsa prima die dominica, siue alia, solus Petrus fecit Ioannem Episcopum, deinde Petrus cōsecrato Ioanne fecit Iacobum Zebedai, quibus tribus factis, tunc ordinavit Petrus, quod deinceps † non ordinaretur Episcopus nisi à tribus Episcopis, ut in d. c. porro. Et ad ostendendum formam huiusmodi, ipse cum duobus prædictis ordinavit Iacobum, ut in d. c. porro; licet propter paucitatem Episcoporum, quando Apostoli fuerunt, non potuit hæc forma semper seruari. Ideo Paulus solus Timotheum, & Titum ordinavit Episcopos, qui separatus à Barnaba non habebat in societate sua Episcopos, nisi quos postea fecit: ratio autem, quare filij Zebedai fuerūt prius à Petro in Episcopos ordinati, est, quia illi post Petrum fuerāt maiores, & hono-

honorabiliores, & hos cum Petro Christus præ cæteris præferebat; vt patuit in transfiguratione, in suscitatione filie Archisynagogæ, in oratione in horto, Matth. ix. xvj. xvij. & Chrysost. super illud: Assumpsit Iesus Petrum, Iacobum, & Ioannem, dicit, hos assumpsit, quia alijs potiores erant. Ex prædictis apparet, falsam glossam esse d. c. porro. lxxvj. dist. quæ dicit, quod à principio, & in primitiua ecclesia omnes Apostoli erant simplices sacerdotes, & tamen poterant cõsecrare Episcopos; nam ¶ Moyses simplex sacerdos fuit, & tamen cõsecrauit Aaron in Pontificem; neque tunc erat differentia inter Episcopum, & simplicem sacerdotem. c. olim. xcv. distin. quia considerandũ est, quod Moyses, licet non esset sacerdos visibiliter cum Aaron, quem fecit Pontificem, vt habetur Leui. vij. & xxj. dist. c. j. erat tamen dignior alijs, & virtute maior in omnibus; quia in illis ordinibus non erat character, nec illi sacerdotes habebant clauces, sed tantummodo offerebãt pro populo, & erant mediatores; quod multo melius faciebat Moyses. Sicut ergo Moyses cõsecrauit Aaron in Pontificem, & filios in simplices sacerdotes, à quo quidem Aaron deriuatus est Pontificatus, Nume. xx. Sic & Christus per se ¶ immediatè fecit Petrum Episcopum, à quo postea Pontificatus deriuatus est; & fecit alios Apostolos simplices. d. c. in nouo testamento; vbi dicitur: Post Christum Dominum à Petro ¶ sacerdotalis cœpit ordo, quia ipsi primo Pontificatus in ecclesia Dei datus est. sed tu vide infra ad finem capituli. Vnitas item ecclesiæ requirit vnum habere caput, à quo dona fluant. facit tex. in c. ita dominus. xix. distinct. & Abel ¶ fuit primus sacerdos; quoniam in Abel, in quo dicitur ecclesia incœpisse, videtur sacerdotium habuisse exordiũ in populo Dei, cum ipse in scriptura sancta sacrificium Domino acceptum obtulisse legatur primus, Genes. ij. Vnde Augusti. ad Orosium scribens dicit, tria maxime iustitiæ præconia in Abel fuisse comprobantur, virginitas scilicet, sacerdotium, & martirium; in quibus Christi figuram primus gessit. Sed in lege scripturæ Aaron fuit initium, qui iubente Domino victimas obtulit sacerdotales. c. clericos. xxj. dist. Vnde verò

nomen

nomen ecclesiasticorum graduum sumatur, videbis in d. c. clericos.

Dixi supra in isto tractatu de potestate ecclesiastica, & de plenissima potestate sacri summi Romani Pontificis, & allegavi illam diuinam auctoritatem: Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo ecclesiam meam, &c. Ista verba aurea, & plusquam gemmea refert beatus Gregor. in c. præceptis. xij. distinct. Itaque Christus Dominus super Petrum vniuersalem fundauit ecclesiam: & quatuor modis verificatur prædicta conclusio, vno modo ratione professionis fidei, qua præ cæteris Petrus Christum confessus est dicens: Ego dico, quod tu es Christus filius Dei viui: vt sit sensus, super petram. i. confessionem Petri, qua dixit Christo: Tu es filius Dei viui, &c. fundauit ecclesiam vniuersalem. Et hoc modo beatus August. de verbis Domini exponit illud Matth. xvj. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam, dicens: Tu es Petrus, à petra dictus, quam confessus es, quam cognouisti, dicens: Tu es Christus filius Dei viui: & super hanc petram. i. super me ipsum filium Dei, ædificabo ecclesiam meam. Secundo modo potest explanari dicta conclusio. I. quod in Petro fuerit fundata ecclesia ratione primitatis confessionis fidei, quia scilicet ipse fuit primus, qui in nationibus fidei fundamenta posuit: & hanc rationem assignat B. Ambrosius: & habetur in c. fidelior. l. distinct. vbi sic ait: Petra enim dicitur scilicet Petrus, eo quod primus in nationibus fidei fundamenta posuit. Tercio verificatur ista conclusio, videlicet, quod in Petro est vniuersalis ecclesia fundata, ratione scilicet magisterij, doctrinæ, veritatis, indeclinabilitatis, auctoritatis, de qua Christus ait Petro, Luc. xxij. Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Et aduerte, quia post cenam ante passionem Christus tradidit ecclesiam Petro, ne quandiu Christus esset in sepulchro desolata maneret, orbata capite, & pastore. Concessit enim hanc prerogatiuam Christus Petro, & in Petro Apostolicæ sedi, vt ipsa tanquam saxum immobile, totius corporis Christiani compagem, molemque contineat, vt inquit Ambrosius. vnde Gregorius in registro ait: Quis nesciat

nefciat sanctam ecclesiam in Apostolorum principis soliditate firmatam, qui firmitatem mentis traxit ex nomine, vt Petrus à petra vocaretur, cui veritatis voce dicitur: Tibi dabo clauēs tegni cælorum, cui rursus dicitur: Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos, vt dixi. Quarto modo potest verificari prædicta conclusio, videlicet, quod super Petrum Christus vniuersalem ecclesiam fundauit, ratione scilicet originis sacerdotalis pontificatus, qui ab ipso Petro in nouo testamento videtur habuisse originem, vt in d. c. in nouo testamento. xxi. distinct. dicitur: In nouo testamento post Christum Dominum à Petro sacerdotalis cœpit ordo; ipsi enim primo datus est pontificatus in ecclesia Dei. Hic ergo ligandi atque soluendi potestatem primus accepit, primusq; ad fidem populum virtute suæ prædicationis adduxit. Itaque super Petrum vniuersalem ecclesiam Christus dicitur edificasse, quod ad illos, qui credituri erant in Christum; ecclesia enim hoc modo dicitur continuè edificari, vt d. cum est.

Sed est aduertendum, quod ꝑ solus Christus dicitur 50 fundamentum ecclesiæ, sicut primarium, & maximū fundamentum, & à quo salus dependet totius ædificij: Petrus verò, sicut secundarium. Vel dicendum iuxta sanctum Thom. in expositione epistolæ ad Corinth. quod duplex est fundamentum; vnum quidem, quod per se habet soliditatem, sicut rupis aliqua, supra quam ædificium constituitur. Et huic fundamento Christus comparatur: ipse enim est petra, de qua dicitur Matth. vii. Fundata enim erāt supra firmam petram. Et de hoc dicit Apostolus in auctoritate præfata, quod fundamentum nemo aliud potest ponere, &c. Aliud autem est fundamentum, quod habet soliditatem non ex se, sed ex alio solido subiecto; sicut lapides, qui primo superponuntur petre solidæ. Et hoc modo Apostoli dicuntur esse fundamentum ecclesiæ, quia ipsi primo superædificati sunt iuxta Christum per fidem, & charitatem; & super eorum doctrinam alij ædificantur, Apost. ad Ephes. Superædificati estis super fundamentum Apostolorum: inter quos beatus Petrus quanto singularius præ cæteris Christum confessus est, & regni cœlestis clauis.

clauibus donatus est; tanto excellentius præ cæteris Petri & fundamenti nomen, & honorem sortitus est. Itaq; cum dicimus Petrum fundamentum ecclesiæ, non ea ratione ponimus, quasi dator sit gratiæ, (hoc enim modo dignitas fundamenti soli Christo conuenit) sed his rationibus, quæ supra assignatæ sunt à sanctis doctoribus. De hoc vide Cardina. sancti Sixti in c. præceptis Apostolicis, xij. dist. v. bi notanter loquitur more suo. Et beati Petrus, & Paulus æquales fuerunt meritis, licet gradu differentes, vt in cap. beati Petrus, & Paulus. ij. q. vij. & præcellunt, & eminent inter vniuersos Apostolos.

Sed hic ad propositum nostrum aliqua de sacerdotio dicamus. Sacerdotium, † quod fuit in lege naturæ, fuit ex humana institutione; ratio enim naturalis dictat, Deum esse colendum, & ei esse offerendum; vnde tunc primogeniti sacerdotes instituebantur, vel alij propria voluntate offerentes officium sacerdotis exercebant. Sed sacerdotium in lege naturæ erat imperfectum, quia gratia perficiebat naturam. In lege naturæ † initium sacerdotij Abel fuit, in lege verò scripturæ Aaron, quanquam † Melchisedech prior obtulit sacrificium, sed spontanea voluntate. Melchisedech non erat nomen proprium viri, sed dignitatis; quilibet enim Rex Hierusalem vocabatur Melchisedech, nos dicimus Melchisedech, Hebræi Melchisedech, vide in c. xiiij, Gen. & vide Caietanum in psalmo incipiente, Dixit Dominus Domino meo. Itaque Aaron obtulit victimas Domino eo iubente. Tertium sacerdotium est à Deo institutum, in lege Euangelica datum, & ordinatum ministerio Christi, qui fuit Deus, & homo. Et hoc est sacerdotium gratiæ, & sacerdotium perfectum; quod potest dici sacerdotium magnum in comparisonem imperfecti, (vt dixi) quia gratia perficit naturam, & sacerdotium perfectum in comparisonem sacerdotij legis Mosaicæ; quia illud erat sacerdotium figuratiuum: figura autem cessat adueniente veritate. Itaque † sacerdotium in lege Euangelica est sacerdotium verum, & perfectum; & sacerdos legis Euangelicæ est verus, & perfectus; ad ipsum enim pertinet sacrificium offerre pro peccatis populi, & orare pro

pro populo, & ipsius vota, & preces Deo offerre, & quinque sacramenta ministrare, per quæ confertur gratia; quæ omnia sanctificationem importat. Vnde sacerdos medius dicitur inter Deum, & populum. Sed hac autem sacerdotali dignitate comprehenditur omnis ecclesiasticus ordo: & dicemus, quod triplex est sacerdotium nouæ legis, ^{ss} magnum, maius, simplicis presbyteri. Magnum dicitur, ut dixi, respectu sacerdotij legis naturæ, & respectu sacerdotij legis scripturæ. Sacerdotium maius est sacerdotium Episcoporum, tum quia in ipsis est ordo sacerdotalis, secundum quandam perfectionem: quia perfectum vnumquodque dicitur, cum potest aliud sibi simile producere, quoniam ad eos pertinet dispensare sacramentum ordinis; tum etiam quia eis competunt aliquæ actiones, quæ non possunt competere alijs sacerdotibus: sicut consecrare virgines, manus imponere, confirmare, &c. unde si alij sacerdotes administrat quinque sacramenta, ipsi administrat septem. Istæ autem inæqualitates omni tempore videntur fuisse: nam apud gentiles secundum Isidorum in libro Ethymolog. minores sacerdotes dicebantur flamines, & maiores archiflamines. In veteri testamento Aaron erat maior sacerdos (ut diximus) sub quo erant filij eius minores sacerdotes ministrantes sub eo. In nouo testamento Christus instituit maiores sacerdotes duodecim Apostolos, quibus succedunt Episcopi; & septuaginta duos discipulos, quibus succedunt sacerdotes. Et sacerdotium maximum est sacerdotium summi Pontificis, qui est vicarius Christi, & successor Petri, ut ex supradictis constat: & de sacro summo Pontifice multa diximus in isto primo cap. & in toto isto libro, & in cap. xvj. Sed tex. in c. in illis. lxxx. distinet. dicit ista verba: In illis verò ciuitatibus, in quibus olim apud ethnicos primi flamines eorum, atque primi legis doctores erant, Episcoporum primates, vel Patriarchas beatus Petrus poni præcepit, qui reliquorum causas Episcoporum, & maiora negotia in fide agitent. In illis autem, in quibus dudum apud prædictos ethnicos erant eorum Archiflamines, quos tum minores esse tenebant, quàm memoratos primates, Archiepiscopos institui præ-

præ-

præcepit. In singulis vero reliquis ciuitatibus singulos, & non plures Episcopos constitui præcepit, qui Episcoporum tantum vocabula sortirentur; quoniam neque inter ipsos Apostolos par fuit institutio, sed vnus præfuit omnibus. Notate à tempore Petri esse limitatas prouincias: quod est notandum, facit etiam tex. in c. rogamus. xxij. q. j. & Apost. instituit Titum in Archiepiscopum Cretæ, vt in c. j. ad Titum. Et Timotheus erat primas in ecclesia Ephesina, & in tota illa prouincia, vt in c. iij. ad Timotheum. Sed notabis etiam, quod beatus Augustinus in quodam sermone dicit: Petrum itaque fundamentum ecclesiæ Dominus nominauit: & ideo digne hoc fundamentum colit ecclesia, super quod ecclesiastici fundamētī altitudo confurgit. Ipsi etiam sancti Apostoli quantumcunque essent à Christo immediate vocati, & instituti, communi tamen approbatione recognouerūt Petrum ipsorum caput, principem, & magistrum, & per consequens totius ecclesiæ. Si-
 bi enim soli dictum est in Ioanne: Tu vocaberis Cephias, qui licet Petrus interpretetur secundum vnā linguam: tamen secundum aliam caput exponitur. Vnde statim assumpto Christo in calum Petrus, tanquam eius successor, ecclesiam regere cepit, dum ad complendum duodenarium numerum Apostolorum loco Iudæ præuicatoris ex verbis prophete alium instituit, & subrogari fecit. Ipse etiam in Ananiam, & Saphiram vxorem eius, tanquam princeps Apostolorum, mortis sententiam promulgauit, quia mentiti fuerāt spiritui sancto. Ipse solus in Simonem Magum sententiam damnationis pronunciauit, licet non ei soli, sed omnibus communiter pecunia obtulisset. Quæ omnia & plura alia, quæ adduci possent, satis ostendunt, quod omnes alij Apostoli, & discipuli, licet à Christo immediate potestatem habuerint, Petrum tamen semper re-
 56 cognouerunt in dominum, & magistrum. Itaque ¶ typus
 57 ecclesiæ in Perro. Et ex omnibus colligite quod Papa ¶ in ecclesia habet plenitudinem potestatis; & vide doctissimum Cardinalem sancti Sixti in tractatu illo suo de auctoritate Papæ, cap. j. Sed non desunt, qui arguant Apostolos reliquos parem potestatem accepisse à Christo imme-
 diate.

diatē. Altera quidem opinio est dicentium, quod solus Petrus immediate potestatem accepit à Domino: probat ex tex. in d. c. in nouo testamento. xxj. distinct. vbi dicitur: Petro primo Pontificatus in ecclesia Dei datus est: in speciali autem intellige, quo ad potestatem ordinis, non sacerdotalem; hanc enim potestatem sacerdotalem constat habuisse omnes Apostolos immediate à Christo in cœna dicente: Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis, quo ad actum celebrandi missas: & post resurrectionem, quo ad actum absoluendi in sacramento penitentiae: Accipite spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c. Sed Episcopalem probant ex consecratione Iacobi & Pauli, ac Barnabæ. Iacobus enim ordinatus fuit Archiepiscopus Hierosolymitanus à Petro, Iacobo, & Ioanne. c. porro. lxxj. dist. sed dicit ibi gloss. quod dicti tres Apostoli visibili vnctione consecrauerunt Iacobum; quia is prius erat inuisibiliter vnctus à Domino. Et dicunt, quod in cœna, vel per illa verba Ioan. xx. Sicut misit me pater, & ego mitto vos; accipite spiritum sanctum, &c. vt in d. c. in nouo testamento dicitur; ceteri Apostoli cum Petro parem honorem, & potestatem acceperunt, & in eorum loco surrexerunt Episcopi. Et concludunt, quod Petrus, & Ioannes, & Iacobus intronizauerunt Iacobum ad administrationem certi loci; prius enim erat Episcopus sine titulo certo. Sed non possumus negare, quod Apostoli, in quantum Apostoli, omnes fuerint æquales: vnde Cardinalis sancti Sixti in d. suo tractatu, c. iij, dicit: Apostoli inter se possunt comparari dupliciter, primo in quantum Apostoli, & sic omnes fuerunt æquales: alio modo in quantum oues Christi ab eo hic corporali conuersione separata, & sic Petrus solus est pastor, & reliqui Apostoli oues sub illius cura.

Sed ex supradictis in toto isto capitulo facile est videre, quod Apostoli, in quantum Apostoli, habuerunt potestatem ordinis, & iurisdictionis immediate ab ipso Domino nostro Iesu Christo, iuxta illud Ioan. xx. sicut misit me pater, & ego mitto vos: & Matth. x. & Marci iij. & Luc. xj. & ad Galat. j. Paulus probat se Apostolum, quia neque

ab hominibus, neque ab homine tam mittente, quam decente est Apostolus. Quomodo autem verificari possunt hæc duo simul, quod. I. omnes fuerint pares in autoritate gubernandi ecclesiam, atque à Iesu Christo immediate eam habuerint; & quod Petrus solus fuerit institutus pastor vniuersalis ecclesie, & maior autoritate super alios Apostolos. Sed modus varius dandi, & accipiendi potestatem clarificat veritatem: in Petro enim, & à Petro inchoatur omnis ecclesie potestas, & deriuatur in totam ecclesiam via ordinaria. Et sic ecclesia vna sub vnico tantum capite, Petro scilicet. Et habent Apostoli omnes immediate à Christo potestatem ordinis, & iurisdictionis, habentes ex gratia præueniente. Et, vt clarius elucescant dicta, scito ⁵⁹ quinquē esse differentias inter potestatem Petri, & aliorum Apostolorum. Prima est in modo dandi, & accipiendi; quia Petro data est ordinariē: Apostolis alijs autem ex speciali gratia, vt dictum est. Secunda est in officio, & sequitur ex prima, quia Petrus factus est vicarius generalis Christi: alij vero Apostoli facti sunt legati, seu delegati, iuxta illud Pauli: legatione pro Christo fungimur. Itē ad Ephes. legatione fungor in cathena ista. Tertia est in obiecto potestatis, quia aliorum potestas iurisdictionis non erat supra se inuicem, sed super alios: Petri verò potestas erat & super alios, & super ipsos reliquos Apostolos, dicente sibi soli Christo: Pasce oues meas; in quarum numero sine dubio erant Apostoli: Vbi Chrysostomus dicit in persona Christi ad Petrum: Loco mei præpositus esto, & caput fratrum tuorum. Quarta in perpetuitate potestatis, quia potestas aliorum Apostolorum finienda erat; quoniam data est eis in personis proprijs, pro solis personis proprijs, & non pro eorum successoribus: Petri verò potestas vsque ad consummationem perseverat: quia data est sibi in persona propria, non solum pro seipso, sed & pro omnibus successoribus suis: quod sancti docto. exprimunt sub alijs verbis dicendo, quod data est potestas Petro in persona ecclesie. Et ex hac differentia oritur, quod nullus est successor Ioannis, aut Iacobi, nec etiam Pauli Apostoli in autoritate Apostolatus vniuersalis gubernationis ecclesie,

fiat, sicut Apostoli gubernant ubique: sed succedunt tantum in potestate ordinis, & regiminis vnius certae ecclesiae, vt hodie succedunt: sed solius Petri successor est, & dicitur Papa, vt patet in toto isto capitulo. Ideo bene dicitur in d. c. in nouo testamento. xxj. distinct. quod Episcopi succedunt in loco Apostolorum Christi. Quinta est in ipsa essentia potestatis, quia autoritas communiter data Apostolis fuit velut potentia exequutiva: vnde a sancto Tho. vocatur autoritas gubernandi. Autoritas vero data soli Petro, quum factus est Papa, dicente Christo: Pasce oues meas, est potentia praeceptiva: & propterea vocatur a sancto Tho. autoritas regiminis. Propter quod dixit sanctus Tho. Paulus fuit par Petro in executione, non in autoritate regiminis: ad Galatas cap. ij. & ad Corinth. xij. vide etiam sanctum Thom. Dedit enim Saluator omnibus Apostolis, vt exequi possent in eis, ad quos mittebantur, omnia, quae poterat exequi Petrus; puta instituire ecclesias, & Episcopos, docere, excommunicare: Petro autem absolute dedit potestatem omnium. & sic Paulus aliquo modo. i. executione erat par Petro, quantum ad defensionem fidei. Et vt bene intelligas, aduerte. Episcopi habent officium praedicandi, & fratres praedicatores etiam habent officium praedicandi, cum ad hoc instituti sint, sed differenter: quia Episcopi ex propria autoritate ordinaria hoc faciunt, fratres vero praedicatores autoritate Papae delegantis eos in officium hanc praedicationis exercendae potestatem habent. de hoc videbis Cardinalem sancti Sixti in d. cap. iij. & in c. iij. Et Christus est caput ecclesiae, ad Ephesios cap. primo. & Petrus caput, vt vicarius Christi: & Papa etiam caput, vt vicarius Christi; & sic pro vno tantum capite reputantur. Notate bene omnia isto capitulo contenta, quia gemma, & aurea sunt, & fundamentum totius sacrae paginae, & totius sacri iuris pontificij.

Dixi superius, quod ecclesiae vniuersali sint clauae datae. Nunc notate veram intelligetiam, quia verus intellectus est, quod vniuersali ecclesiae datae sunt clauae, non in omnibus membris eius, sed in aliquibus membris eius tan-

rum: & plenitudo potestatis data est illi in vno membro tantum, sed principali, quod est caput in corpore, & est Roman. Pont. Et iste est verus, & catholicus sensus, & quem habent sancti doctores, cum dicunt clauas datas esse vniuersali ecclesie. Vnde de potestate ligandi, & soluendi peccata dicit beatus Ambrosius libro de poenitentia, quod ius ligandi, & soluendi solis sacerdotibus est permissum. Et B. Hieron. dicit, & habetur in glo. Matth. xvj. quod datæ sunt clauas omni ecclesie in Episcopis, & presbyteris. De potestatis vero plenitudine dicunt sancti doctores, quos supra induximus, quod ꝑ soli Petro data sit, & in eo Ro. Pont. eius successor.

63 Pro cuius ꝑ intellectus pleniori notitia est sciendum, quod potestas clauium, vt colligitur ex Apostolo tam j. ad Cor. xij. quam ad Eph. iij. ponitur inter gratias gratis datas, quas Christus dedit corpori ecclesie, vnde ait: Dedit quosdam pastores, &c. gratia autem gratis data non sunt ita data corpori ecclesie, quod omnibus ecclesie membris sint distributa, sed quibusdam tantum aliqua, & alijs alia. vnde ait Apostolus j. ad Cor. xij. Diuisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus: Vbi dicit gl. gratias hic appellat diuersos gradus, & ordines, qui sunt in officijs ecclesie. Et inquit Apostolus: Posuit quidem Deus quosdam in ecclesia, primum apostolos, secundo prophetas, tertio doctores, deinde virtutes, & exinde gratias curationum opitulantes, gubernationes, genera linguarum: nunquid enim omnes Apostoli? nunquid omnes prophetae? nunquid omnes doctores? nunquid omnes virtutes? nunquid omnes habent gratiam curationum? nunquid omnes linguis loquuntur? nunquid omnes interpretantur? hæc Apostolus. q. d. non. Et ad Rom. xij. postquam dixit: Multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra; sequitur: Habentes donationes secundum gratiam, quæ data est nobis, differentes, siue prophetiam secundum rationem fidei, siue ministerium in ministrando, siue qui docet in doctrina, &c. Ex quibus verbis Apostoli manifestum habetur, quod huiusmodi gratia non infunduntur, nec sunt singulis membris ecclesie corporis

COMM.

communes, sed infunduntur singularibus membris corporis
 particulatim, non autem vniuersitati, aut communitati mem-
 brorum. Nullus enim doctus ignorat, quod talium grati-
 arum subiectum capax esse non potest ipsa communitas.
 Præterea notandum est, quod propter vnitatem ipsorum
 membrorum in ipso corpore ecclesiæ ipsum corpus eccle-
 siæ dicitur sæpe recipere, habere, & exercere, siue operari,
 quæ officialia membra sua, vel aliquod etiam vnum mem-
 brorum recipit, habet, aut operatur: licet illud tale conue-
 nire non possit toti vniuersitati membrorum, nec propriè
 veraciter possit dici de ea, sed tantum per figuram synec-
 dochem nominando totum à parte, sicut in corpore natu-
 rali hominis exemplum est manifestum: homo enim cri-
 spus dicitur, vel caluus, licet caluities, & crispitudo vni-
 tantum membro hominis, scilicet capiti insint. Ita similiter repe-
 ritur in corporibus alijs per similitudinem dictum: plura
 nanque attribuuntur vni populo, licet toti non conueniāt,
 sed tantum aliquibus illius populi. vnde glo. ordinaria su-
 per illud Apost. j. ad Corinth. x. Sedit populus manduca-
 re, dicit sic: Populus, id est quidam de populo, totum pro par-
 te ponit. Sic in proposito propter vnitatem in corpore ec-
 clesiæ multa, quæ quibusdam tantum conueniunt, attri-
 buta leguntur ipsi toti corpori ecclesiæ, vt potestas mini-
 sterialis clauium ligandi, & soluendi à peccatis, quæ solis
 sacerdotibus conuenit, & in quibus subiectiue, & dispen-
 satiue esse potest, dicitur ecclesiæ data, cuius membra sunt
 ipsi sacerdotes. vnde Ambros. vbi supra dicit: Ius ligan-
 di, & soluendi habet ecclesiæ, quæ veros habet sacerdotes:
 & similiter de alijs actibus. Vnde Archidiaconus super il-
 lud, Ecclesiæ charitas, de consec. dist. iij. dicit: Ecclesiæ
 dicitur facere, quod eius ministri faciunt secundum insti-
 tuta: puta paruulos baptismo offerre, baptizare, peccata
 dimittere. hæc ille. Propter præfatam etiam vnitatem cor-
 poris mystici non solū dicitur ecclesiæ habere illud, quod
 singulariter prælati in ecclesiæ habent, sicut clauēs, & ple-
 nitudinem potestatis, quam solus Papa habet; sed etiam
 quod Christus principale ipse ecclesiæ caput habet. vnde
 beatus August. tractans illud Apoc. ij. Qui vicerit, &

seruauerit opera mea usque ad finem, dabo potestatem ei super gentes, & reget eas in virga ferrea, & ut vas figuli comminuentur, sic & ego accepi à patre meo; dicit: Sic in Christo habet ecclesia hanc potestatem: sicut dicit Apostolus, Cum illo omnia nobis donauit. Vbi considerandum multum utiliter venit ad vitandos multos errores, quod cum aliqua legantur attributa ecclesie, est aduertendum respectu quorum, vel respectu cuius illa talia attribuantur ei: cum non omnia omnibus conueniant, sed quedam quibusdam, quedam alijs, & quedam vni; alias facilliter quis posset errare. Cuius considerationis defectus videtur nobis, quod fuerit causa aduersarijs multorum errorum: unde valde conuenienter venit hoc loco notanda illa regula, quae ponitur in glo. Psalm. xvij. quae originaliter est beati Augusti. dicens: Attende regulam unitatis capitis, & corporis, quasi enim vna persona est caput, & corpus, ideoque vna voce utitur caput cum membris: licet ea, quae dicunt, ad diuersa referantur: quedam enim soli capiti conueniunt, quedam solis membris, quedam capiti, & membris. Item quae membris conueniunt, quedam praeteritis, quedam praesentibus, quedam futuris, quedam perfectis, quedam imperfectis conueniunt; & tamen in tanta diuersitate vna vox est, & quasi vna persona loqui videtur. haec glo. Ex quibus omnibus manifestè patet, qualiter intelligendae veniant omnes auctoritates sanctorum dicentes, quod ecclesiae catholicae datae sunt claves: quia non quidem in ipsa tota communitate, siue multitudine membrorum, sed in aliquibus tantum, scilicet in principalibus, ut in Episcopis, & presbyteris, ut ait Hieron. & in istis, ut singularibus, non ut collegio: quoniam (sicut apertissime monstratum est) in communitate, siue vniuersitate non potest esse subiectiue, nec dispensatiue potestas ligandi, & soluendi à peccatis: de qua auctoritates sanctorum maxime loquuntur, ut patet ex ipsa litera. de hoc videbis Cardinalem doctissimum sancti Sixti in sua summa, in titulo lxxij. libro secundo.

QVOD